

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
esitatud 15. detsembril 2022¹

Kohtuasi C-700/21

O. G.

menetluses osales:

Presidente del Consiglio dei Ministri

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Corte costituzionale (Itaalia konstitutsioonikohus))

Eelotsusemenetlus – Õigusalane koostöö kriminaalasjades – Raamotsus 2002/584/JSK – Euroopa vahistamismäärus – Üleandmisest keeldumise vabatahtlikud alused – Era- ja perekonnaelu austamine – Liikmesriigi territooriumil elavad või viibivad kolmandate riikide kodanikud

1. Corte costituzionale (Itaalia konstitutsioonikohus) palub Euroopa Kohtul tõlgendada raamotsuse 2002/584/JSK² artikli 4 punkti 6, mille ülevõtmine Itaalia õigusesse võib olla vastuolus Itaalia põhiseadusega.
2. Eelotsusetaotlus annab Euroopa Kohtule võimaluse veelgi täpsustada oma juba niigi rohket kohtupraktikat Euroopa vahistamismääruste kohta. Tal tuleb eelkõige kindlaks teha, kas raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 6 liikmesriikidele antud kaalutlusruum võimaldab neil kehtestada Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtliku aluse, mida ei kohaldata kolmandate riikide kodanike suhtes.

¹ Algkeel: hispaania.

² Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24).

I. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

1. Raamotsus 2002/584

3. Põhjenduses 12 on märgitud:

„Käesolev raamotsus austab põhiõigusi ja järgib põhimõtteid, mida tunnustatakse [ELL] artiklis 6 ja mis on kajastatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas³, eelkõige selle VI peatükis. Käesolevat raamotsust ei tõlgendata keeluna ära öelda isiku üleandmisest, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, kui on objektiivselt alust arvata, et nimetatud vahistamismäärus on tehtud isiku kohtu alla andmiseks või karistamiseks kõnealuse isiku soo, rassi, usu, etnilise kuuluvuse, kodakondsuse, keele, poliitiliste vaadete või seksuaalse sättumuse alusel või et see kahjustaks selle isiku olukorda mis tahes eeltoodud põhjusel. Käesoleva raamotsusega ei takistata liikmesriigil kohaldamast oma põhiseaduse norme seoses õiglase menetluse, ühinemisvabaduse, ajakirjandusvabaduse ja sõnavabadusega muudes meediakanalites“.

4. Artiklis 1 („Euroopa vahistamismääruse määratlus ja selle täitmise kohustus“) on sätestatud:

„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

3. Käesolev raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud [ELL] artiklis 6“.

5. Artikkel 4 („Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtlikud alused“) sätestab:

„Vahistamismäärust täitev õigusasutus võib keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui:

[...]

6. kui Euroopa vahistamismäärus on tehtud vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks ja tagaotsitav viibib vahistamismäärust täitvas liikmesriigis või on selle kodanik või omab seal elukohta ning see riik kohustub karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitma vastavalt oma siseriiklikule õigusele;

[...]“.

³ Edaspidi „harta“.

6. Artiklis 5 („Vahistamismääruse teinud liikmesriigis teatavatel juhtudel antavad tagatised“) on sätestatud:

„Euroopa vahistamismääruse täitmise suhtes täitva õigusasutuse poolt võib vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel kohaldada järgmisi tingimusi:

[...]

3. kui isik, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus kohtu alla andmiseks, on vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanik või omab seal elukohta, võib üleandmise suhtes kohaldada tingimust, et see isik tuuakse pärast ülekuulamist vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki tagasi, et ta saaks seal kanda vabadusekaotust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis on talle määratud vahistamismääruse teinud liikmesriigis“.

2. Raamotsus 2008/909/JSK⁴

7. Põhjenduses 9 on kinnitatud:

„Karistuse täideviimine täidesaatvas riigis peaks suurendama süüdimõistetud isiku sotsiaalse rehabilitatsiooni võimalust. Veendumaks, et karistuse täideviimine täidesaatvas riigis hõlbustab süüdimõistetud isiku sotsiaalset rehabilitatsiooni, peaks väljaandjariigi pädev asutus võtma arvesse selliseid üksikasju nagu näiteks isiku sidemed täidesaatva riigiga, kas ta peab seda perekondlike, keeleliste, kultuuriliste, sotsiaalsete ja majanduslike sidemetega paigaks või on tal muid seoseid täidesaatva riigiga“.

8. Põhjenduses 12 on sätestatud:

„Käesolevat raamotsust tuleks samuti kohaldada *mutatis mutandis* karistuste täideviimisel [raamotsuse 2002/584] artikli 4 lõikes 6 ja artikli 5 lõikes 3 sätestatud juhtudel. See tähendab muu hulgas, et täidesaatev liikmesriik võib kohtuotsuse tunnustamise ja täideviimise tingimusena teha kõnealuse raamotsuse kohaldamist piiramata kindlaks, kas esinevad käesoleva raamotsuse artiklis 9 sätestatud mittetunnustamise ja mitte-täideviimise põhjused, sealhulgas kontrollida, kas tegu on kahepoolset karistatav, arvestades seda, kas täidesaatev riik on teinud käesoleva raamotsuse artikli 7 lõike 4 kohase avalduse, kui ta kaalub, kas isik [raamotsuse 2002/584] artikli 4 lõike 6 kohastel juhtudel üle anda või karistus täide viia.“

⁴ Nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise eesmärgil (ELT 2008, L 327, lk 27).

9. Põhjenduses 16 on märgitud:

„Käesolevat raamotsust tuleks kohaldada kooskõlas kohaldatava ühenduse õigusega, sealhulgas eelkõige [direktiividega 2003/86/EÜ⁵ ja 2003/109/EÜ⁶]“.

10. Artiklis 3 („Eesmärk ja reguleerimisala“) on märgitud:

„1. Käesoleva raamotsuse eesmärgiks on kehtestada eeskirjad, mille kohaselt liikmesriigil, selleks et hõlbustada süüdimõistetud isiku sotsiaalset rehabilitatsiooni, tuleb tunnustada kohtuotsust ja viia mõistetud karistus täide.

2. Käesolevat raamotsust kohaldatakse juhul, kui süüdimõistetud isik on väljaandjariigis või täidesaatvas riigis.

3. Raamotsust kohaldatakse ainult kohtuotsuste tunnustamise ja karistuste täideviimise suhtes käesoleva raamotsuse tähenduses [...]“.

11. Artiklis 25 („Euroopa vahistamismäärusele järgnevat karistuste täideviimine“) on sätestatud:

„Ilma et see piiraks raamotsuse [2002/584] kohaldamist, kohaldatakse käesoleva raamotsuse sätteid *mutatis mutandis* selles ulatuses, nagu see on kooskõlas kõnealuse raamotsuse sätetega, karistuste täideviimiseks juhtudel, kus liikmesriik võtab kohustuse viia karistus täide vastavalt kõnealuse raamotsuse artikli 4 lõikest 6 tulenevatel juhtudel või kui kõnealuse raamotsuse artikli 5 lõike 3 kohaselt toimides on ta kehtestanud tingimuse, et isik tuleb karistuse kandmiseks tuua tagasi asjaomasesse liikmesriiki süüdimõistetud isiku karistamatuse vältimiseks.“

B. Liikmesriigi õigus. 22. aprilli 2005. aasta seadus nr 69⁷

12. Artikli 18a lõike 1 punktis c on sätestatud:

Üleandmisest võib keelduda, „kui Euroopa vahistamismäärus on tehtud vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täideviimiseks, kui tagaotsitav on Itaalia kodanik või Itaalia territooriumil seaduslikult ja tegelikult elav või viibiv Euroopa Liidu teise liikmesriigi kodanik, tingimusel et apellatsioonikohus annab korralduse, et vabadusekaotus või julgeolekumeede viiakse Itaalias täide vastavalt Itaalia õigusele“.

⁵ Nõukogu 22. septembri 2003. aasta direktiiv perekonna taasühinemise õiguse kohta (ELT 2003, L 251, lk 12; ELT eriväljaanne 19/06, lk 224). Selle artiklis 17 on sätestatud, et „[l]iikmesriigid võtavad perekonna taasühinemise taotluste rahuldamata jätmisel või elamislubade tühistamisel või nende pikendamisel keeldumisel või taasühinemist taotleva isiku või tema pereliikmete riigist välja saatmisel asjakohaselt arvesse isiku peresuhete laadi ja kestust ning tema liikmesriigis elamise kestust, ning samuti pere-, kultuuri- ja ühiskonnasidemete olemasolu tema päritolumaaga“.

⁶ Nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiiv pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuses kohta (ELT 2004, L 16, lk 44; ELT eriväljaanne 19/06, lk 272), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2011. aasta direktiiviga 2011/51/EL (ELT 2011, L 132, lk 1). Selle artikli 12 lõikes 3 on sätestatud, et „[e]nne kui liikmesriik teeb otsuse pikaajaline elanik välja saata, peab ta arvestama järgmistega: a) elamise kestus tema territooriumil; b) asjaomase isiku vanus; c) tagajärjed asjaomase isiku ja tema pereliikmete jaoks; d) sidemed elukohariigiga ja sidemete puudumine päritoluriigiga“.

⁷ 22. aprilli 2005. aasta seadus nr 69 – Sätted riigisisese õiguse kooskõlla viimiseks nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsusega 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (legge n. 69 – Disposizioni per conformare il diritto interno alla decisione quadro 2002/584/GAI del Consiglio, del 13 giugno 2002, relativa al mandato d’arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri, GURI nr 98, 29.4.2005), põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis. Edaspidi „2005. aasta seadus nr 69“.

13. Artikli 19 lõikes 1 on sätestatud:

„Euroopa vahistamismääruse täitmine [...] Itaalia õigusasutuse poolt sõltub järgmistest tingimustest:

[...]

b) kui Euroopa vahistamismäärus on tehtud selleks, et algatada kriminaalmenetlus [Itaalia] kodaniku või Itaalia residendi vastu, on üleandmise tingimuseks, et see isik tuuakse pärast ärakuulamist vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki tagasi, et tema suhtes saaks seal kohaldada vabadusekaotust või vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis võidakse talle määrata vahistamismääruse teinud liikmesriigis“.⁸

II. Faktilised asjaolud, kohtuvaidlus ja eelotsuse küsimused

14. Moldova kodanikule O.G. mõisteti Rumeenias jõustunud kohtuotsusega karistuseks viie aasta pikkune vangistus.⁹ Eelotsusetaotluse esitanud kohus võtab arvesse asjaolu, et talle põhiseaduslikkuse järelevalve küsimuse esitanud kohtu hinnangul on O.G. „perekonna ja töö seisukohast püsivalt Itaaliasse elama asunud“.¹⁰

15. Judecătoria Braşov (Braşovi esimese astme kohus, Rumeenia) tegi 13. veebruaril 2012 karistuse täideviimiseks O.G. vastu Euroopa vahistamismääruse.

16. Corte d'appello di Bologna (Bologna apellatsioonikohus, Itaalia) andis 7. juulil 2020 korralduse tagaotsitav vahistamismääruse teinud õigusasutusele üle anda.

17. Corte di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus) tühistas 16. septembril 2020 O.G. kassatsioonkaebuse alusel apellatsioonikohtu otsuse, kellele ta kohtuasja uueks arutamiseks tagasi saatis, ja palus hinnata, kas Corte costituzionalele (konstitutsioonikohus) tuleks esitada põhiseaduslikkuse järelevalve küsimus.

18. Apellatsioonikohus esitas küsimuse Corte costituzionalele (konstitutsioonikohus), soovides teada, kas 2005. aasta seaduse nr 69 artikli 18*bis* lõike 1 punkt c on kooskõlas Itaalia põhiseaduse artiklitega 2, 3, 11, artikli 27 lõikega 3 ja artikli 117 lõikega 1.

19. Apellatsioonikohtu kahtlused põhinesid sisuliselt asjaolul, et vastavalt sättele, millega võetakse Itaalia õigusesse üle raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 6 ette nähtud täitmata jätmise vabatahtlik alus:

– on võimalik Euroopa vahistamismäärus täitmata jätta ainult Itaalia ja teiste liidu liikmesriikide kodanike puhul, kui nad viibivad seaduslikult ja tegelikult Itaalia territooriumil või omavad seal seaduslikult ja tegelikult elukohta. Seega on välja jäetud kolmandate riikide kodanikud, kes ei

⁸ Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul muudeti nii seda artiklit kui ka eelmises punktis viidatud artiklit 2. veebruari 2021. aasta seadusandliku dekreediga nr 10 ning need puudutavad nüüd ühtviisi nii Itaalia kui ka teiste liikmesriikide kodanikke, nõudes viimati nimetatute puhul vähemalt viieaastast tegelikult riigis elamise perioodi. Käesolevas asjas on ajaliselt kohaldatavad siiski need õigusnormid, mis kehtisid varem (eelotsusetaotluse punkti 4 esimene lõik).

⁹ Talle määrati karistus maksudest kõrvalehoidmise ja tulumaksu ning käibemaksu tasumiseks ette nähtud summade alusetu omastamise kuritegude eest, mille ta pani toime osaihingu juhina ajavahemikus 2003. aasta septembrist 2004. aasta aprillini.

¹⁰ Corte costituzionale (konstitutsioonikohus) märgib, et „tema pädevuses ei ole hinnata, kas elama asumist saab pidada stabiilseks ja tegelikuks, ega seda, kas asjaomase isiku viibimist riigi territooriumil võib pidada seaduslikuks – selle hindamine on põhikohtuasja menetleva kohtu ainupädevuses“ (eelotsusetaotluse punkt 5).

saa kanda vahistamismääruse teinud riigis mõistetud karistust Itaalias, isegi kui nad elavad või viibivad seaduslikult ja tegelikult Itaalia territooriumil ning kui neil on seal märkimisväärsed ja püsivad sidemed;

- selline väljajätmine ei pruugi olla kooskõlas tagaotsitava era- ja perekonnaelu austamisega, kui tal on Itaalias tugevad sotsiaalsed ja perekondlikud sidemed, ega „karistuse kasvatusliku funktsiooniga“.

20. Olles märkinud, et raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 seda aspekti ei ole Euroopa Kohus¹¹ veel käsitlenud, esitas Corte costituzionale (konstitutsioonikohus) talle järgmised küsimused:

- „1. Kas [raamotsuse 2002/584] artikli 4 punktiga 6, arvestades selle tõlgendamisel sama raamotsuse artikli 1 lõiget 3 ja [...] harta [...] artiklit 7, on vastuolus sellised õigusnormid nagu Itaalia õigusnormid, mis välistavad vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täideviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse menetluse raames absoluutselt ja automaatselt Euroopa vahistamismäärust täitvate õigusasutuste võimaluse keelduda oma territooriumil viibivate või elavate kolmandate riikide kodanike üleandmisest, sõltumata sidemetest, mis neil selle riigiga on?
2. Kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt, siis milliste kriteeriumide ja eelduste alusel tuleb neid sidemeid pidada nii olulisteks, et Euroopa vahistamismäärust täitev õigusasutus on kohustatud üleandmisest keelduma?“

III. Menetlus Euroopa Kohtus

21. Eelotsusetaotlus registreeriti Euroopa Kohtus 22. novembril 2021. Seda otsustati menetleda eelisjärjekorras.

22. Kirjalikud seisukohad on lisaks Euroopa Komisjonile esitanud Austria, Ungari ja Itaalia valitsus.

23. Avalikul kohtuistungil, mis peeti 11. oktoobril 2022, osalesid ainult Itaalia valitsus ja komisjon.

IV. Õiguslik analüüs

A. Esimene eelotsuse küsimus

24. Esimese eelotsuse küsimusega soovitakse sisuliselt kindlaks teha, kas raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktiga 6 koostoimes raamotsuse artikli 1 lõikega 3 ja harta artikliga 7 on kooskõlas Itaalia seadus, mille alusel on välistatud, et kolmanda riigi kodanik, kellele on Euroopa vahistamismääruse teinud riigis (Rumeenia) mõistetud vabadusekaotuslik karistus, kannab karistuse täidesaatvas riigis (Itaalia), kus ta, nagu näib,¹² viibib seaduslikult ja püsivalt.

¹¹ Eelotsusetaotluse punkti 7 teine lõik.

¹² Vt eelotsusetaotluse esitanud kohtu reserv selles küsimuses, mis on ära toodud 10. joonealuses märkuses.

25. Raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 kohaselt võib õigusasutus vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisest keelduda, kui esinevad kumulatiivselt need kaks tingimust:

- tagaotsitav isik peab olema vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanik või seal viibima või elukohta omama;
- vahistamismäärust täidesaatev riik peab kohustuma selle vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitma ise vastavalt oma riigisisesele õigusele.

26. Itaalia seadusandja tegi seda täitmata jätmise vabatahtlikku alust oma õiguskorda üle võttes kaks kohandust:

- esiteks lisas ta tingimusele, et tagaotsitav peab olema (Itaalia) *kodanik*, liidu *teise liikmesriigi kodanikuks* olemise tingimuse.¹³ Nii laiendas ta laiendas nende isikute ringi, keda võidakse jätta Euroopa vahistamismääruse teinud riigile välja andmata tingimusel, et nad kannavad karistuse Itaalias, kui nad elavad või viibivad seaduslikult ja püsivalt Itaalia territooriumil;
- teiseks välistas ta selle võimaluse *kolmandate riikide kodanike* puhul. Seega piiras ta raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 6 sätestatud täitvas liikmesriigis *viibimise* või *elukoha omamise* tingimust. Seega antakse kolmandate riikide kodanikud igal juhul Euroopa vahistamismääruse teinud riigile üle (kui muud nõutud tingimused on täidetud), isegi kui nad viibivad Itaalia territooriumil või omavad seal elukohta.

27. Eelotsusetaotluse esimesele küsimusele vastamiseks pean vajalikuks analüüsida: a) riikide kaalutlusruumi raamotsuse 2002/584 artikli 4 kohaldamisel; b) selle artikli tõlgendamist lähtuvalt õigusest võrdsusele, ja c) seda, kuidas võivad vastust mõjutada teised hartaga kaitstud põhiõigused.

1. Riikide kaalutlusruum raamotsuse 2002/584 artikli 4 ülevõtmisel riigisisesse õigusesse

28. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on liikmesriikidel raamotsuse 2002/584 artikli 4, eriti selle punkti 6 kohaldamisel „teatav kaalutlusruum“¹⁴. See kaalutlusruum ei hõlma siiski pädevust laiendada täitmata jätmise juhtumeid, mis on ammendavalt¹⁵ ette nähtud raamotsuses 2002/584.¹⁶

¹³ Corte costituzionale (konstitutsioonikohus) tunnistas 2010. aasta kohtuotsuses nr 227 (IT:COST:2010:227) ja „eelkõige kohtuotsuste Kozłowski (17. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-66/08, EU:C:2008:437; edaspidi „kohtuotsus Kozłowski“) ja Wolsenburg (6. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-123/08, EU:C:2009:616; edaspidi „kohtuotsus Wolsenburg“) alusel“ põhiseadusega vastuolus olevaks „raamotsuse Itaalia õigusesse ülevõtmise korra [...] osas, milles ei ole ette nähtud üleandmisest keeldumist – lisaks Itaalia kodanikele ka – Euroopa Liidu teise liikmesriigi kodanike puhul, kes viibivad seaduslikult ja tegelikult Itaalia territooriumil või omavad seal seaduslikult ja tegelikult elukohta, et viia [...] karistus täide Itaalias“ (eelotsusetaotluse punkt 8.2.4).

¹⁴ Kohtuotsus Wolsenburg (punkt 61). Samamoodi 29. aprilli 2021. aasta kohtuotsus X (Euroopa vahistamismäärus – *Non bis in idem*) (C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, punkt 41) ja 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Sut, C-514/17, EU:C:2018:1016; edaspidi „kohtuotsus Sut“, punkt 42).

¹⁵ Vt üldiselt 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 41).

¹⁶ Ilma et see piiraks võimalust piirata niisugustel „erandlikel asjaoludel“, millega oli tegemist menetlustes, milles tehti muu hulgas 5. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), liikmesriikidevahelise vastastikuse tunnustamise ja usalduse põhimõtteid, mis on kriminaalasjades tehtava õigusalse koostöö tõeline nurgakivi.

29. Sama kohtupraktika kohaselt on Euroopa vahistamismääruse täitmine reegel, samas kui selle täitmisest keeldumine on erand, mida tuleb tõlgendada kitsalt.¹⁷

30. Miski ei takista liikmesriikidel otsustada neile raamotsuse 2002/584 artikliga 4 antud võimalust piirata või mitte kasutada. Kuna need on vabatahtlikud vahistamismääruse täitmisest keeldumise alused, võib iga liikmesriik vabalt otsustada, millal neid mitte kohaldada: niisugusel juhul *ei saa* nende vahistamismäärust täitvad õigusasutused Euroopa vahistamismääruse alusel tagaotsitava üleandmisest *keelduda*.¹⁸

31. Nagu Euroopa Kohus on kinnitanud, raamotsusega 2002/584 liikmesriikidele antud luba teha otsus seda täitmisest keeldumise alust mitte kasutada tegelikult ainult „tugevdab selle raamotsusega kehtestatud üleandmissüsteemi vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala toetuseks“¹⁹.

32. „Kuna sellised õigusnormid [...] piiravad olukordi, milles täitev õigusasutus võib keelduda täitmast Euroopa vahistamismäärust, siis need *kergendavad* tagaotsitavate isikute *üleandmist* vastavalt raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõikes 2 kehtestatud vastastikuse tunnustamise põhimõttele, mis on selle raamotsusega kehtestatud *põhireegel*“.²⁰

33. Liikmesriigi seadusandja valikuvabadus ei ole siiski piiratu. Seda õigustavad mitu põhjust.

34. Esiteks ei mõjuta raamotsus 2002/584 „kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud [ELL] artiklis 6“.²¹ Seega ei ole raamotsuse artikli 4 punktis 6 meid huvitavas osas lubatud liikmesriikide poolt ülevõtmise viise, millega kaasneb põhiõiguste või ELL artikli 6 põhimõtete rikkumine.

35. Teiseks on liikmesriikide kaalutlusruum artikli 4 punkti 6 ülevõtmisel piiratud lisaks selle sättesõnastuses seatud piirangule ka eesmärgiga, mis on sellel raamotsuses 2002/584, ning üldise kontekstiga, millesse see kuulub, st liidu õigusega tervikuna.

36. Seda silmas pidades jagan komisjoni seisukohta, et ei raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 sõnastus, sellega taotletav eesmärk ega selle kontekst ei toeta Itaalia seadusandja valitud lahendust.²²

37. Mis puutub raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 sõnastusse, siis ei ole peetud oluliseks muid kodakondsusi peale vahistamismäärust täitva liikmesriigi oma. Selles on üksnes ette nähtud, et tagaotsitav on selle riigi kodanik.

¹⁷ Vt kõigi hulgast 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus) (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

¹⁸ Kohtuotsus Wolzenburg (punkt 58).

¹⁹ Kohtuotsus Wolzenburg (punkt 58).

²⁰ Kohtuotsus Wolzenburg (punkt 59). Kohtujuristi kursiiv. Samas tähenduses kohtuotsus Sut (punktid 43 ja 44).

²¹ Raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõige 3.

²² Lahendus, mida, nagu komisjon kohtuistungil märkis, ei võtnud „valdav enamik“ liikmesriike omaks, kuna nad valisid raamotsuse 2002/584 artikli 4 lõikes 6 ette nähtud võimaluse ilma täiendavate tingimusteta.

38. Seega ei oma tähtsust muud kodakondsused peale vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodakondsuse ning need asendatakse kategooriaga „viibimine“ (või elukohta omamine). Raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 kohaldamisala on määratletud muu riigi kui vahistamismäärust täitva riigi kodanike puhul lähtuvalt mõistest „viibimine“ (või elukohta omamine).

39. Raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 *eesmärgi* kohta on Euroopa Kohus otsustanud, et see on eelkõige „võimaldada vahistamismäärust täitval õigusasutusel suurendada tagaotsitava isiku ühiskonda taasintegreerimise tõenäosust pärast seda, kui viimane on talle mõistetud karistuse ära kandnud“.²³

40. Rehabilitaerimise eesmärgi täitmiseks ei ole tagaotsitava kodakondsus iseenesest oluline: sätte eesmärk on, et see võimalus oleks isikul, kes viibib või omab elukohta²⁴ vahistamismäärust täitvas liikmesriigis.

41. Mis puudutab *õiguslikku konteksti*, milles tuleb raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 tõlgendada, siis on asjakohane mainida raamotsust 2008/909 kriminaalasjades tehtud kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise kohta. See on niivõrd laiahaardeline, et see hõlmab mis tahes kodakondsusega välismaalasi, kellele laieneb juhul, kui nad on tegelikult vahistamismäärust täitvas riigis elama asunud,²⁵ vabaduskaotuslike karistuste täideviimisel rehabilitaerimise eesmärk.

42. Vastavalt raamotsuse 2008/909 artiklile 25 kohaldatakse raamotsust *mutatis mutandis* niivõrd, kui võrd see on kooskõlas raamotsusega 2002/584, viimatinimetatu artikli 4 punkti 6 alusel karistuste täideviimise suhtes.²⁶

43. Seega võib arvata, et liidu seadusandja, kes on tundlik karistuse täideviimise järel rehabilitaerimise eesmärgi suhtes,²⁷ on raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 ette näinud võimalusena, mis võimaldab seda eespool loetletud eriliste asjaolude esinemise korral saavutada, ilma et kodakondsuse (v.a täidesaatva riigi enda kodakondsuse) teguril oleks mingit mõju.

2. Raamotsuse 2002/584 artikkel 4 ja võrdsuse põhimõte

44. Euroopa Kohus on leidnud, et eeltoodud arvestades ei tohiks täitva liikmesriigi kodanikke ja muude liikmesriikide kodanikke, kes viibivad täitvas liikmesriigis või omavad seal elukohta ning on selle riigi ühiskonda integreerunud, põhimõtteliselt kohelda erinevalt.²⁸

²³ Kohtuotsus Kozłowski (punkt 45).

²⁴ Täpsemini *tegelik* viibine, nagu nähtub Euroopa Kohtu praktikast, mis on kohtuotsuse Wolzenburg alus.

²⁵ Raamotsuse 2008/909 põhjenduses 9 on märgitud, et „[v]eendumaks, et karistuse täideviimine täidesaatvas riigis hõlbustab süüdimõistetud isiku sotsiaalset rehabilitatsiooni, peaks väljaandjariigi pädev asutus võtma arvesse selliseid üksikasju nagu näiteks isiku sidemed täidesaatva riigiga, kas ta peab seda *perekondlike, keeleliste, kultuuriliste, sotsiaalsete ja majanduslike sidemetega* paigaks või on tal *muid seoseid täidesaatva riigiga*“. Kohtujuristi kursiiv.

²⁶ Nagu kinnitab eelotsusetaotluse esitanud kohus (eelotsusetaotluse punkt 8.4), käsitlevad kaitset, mis on tagatud kolmandate riikide kodanike huvile selle vastu, et neid ei saadeta välja liikmesriigist, kus nad tegelikult viibivad, muud liidu õiguse sätteid. Nendele on viidatud raamotsuse 2008/909 põhjenduses 16: „[k]äesolevat raamotsust tuleks kohaldada kooskõlas kohaldatava ühenduse õigusega, sealhulgas eelkõige [direktiividega 2003/86 perekonna taasühinemise õiguse kohta] ja 2003/109 [pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta]“.

²⁷ Corte costituzionale (konstitutsioonikohus) tsiteerib eelotsusetaotluse punktis 8.5 Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast karistuse sotsiaalse rehabilitatsiooni ülesande kohta.

²⁸ 5. septembri 2012. aasta kohtuotsus Lopes Da Silva Jorge (C-42/11, EU:C:2012:517, punkt 40). Samamoodi meenutasin eespool, kuidas Corte costituzionale (konstitutsioonikohus) tunnistas põhiseadusega vastuolus olevaks Itaalia seaduse, mis lubab raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 alusel üleandmisest keelduda ainult oma kodanike puhul.

45. Nüüd tekib küsimus, kas reegel, mis kehtib Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumise osas liikmesriikide kodanikele, peab kehtima ka kolmandate riikide kodanikele.

46. Minu arvates ei ole mingit põhjust, miks see nii ei oleks.

47. Mõistagi ei tohi kolmandate riikide kodanike õiguslikku staatust üldjuhul samastada liikmesriikide kodanike omaga.²⁹ Esimeste ja teiste erinev kohtlemine ei ei tule siiski kõne alla, kui liidu teisene õigus ise näeb nende kahe kategooria jaoks sõnaselgelt või vaikimisi ette ühetaolise korra. Sellisel juhul kehtib harta artiklis 20 sätestatud seaduse ees võrdsuse põhimõte.

48. Arvestades, et kohustust austada põhiõigusi ja ELL artiklis 6 sätestatud põhimõtteid ei tohi rikkuda, välistab raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõige 3 selle, et raamotsuse artikli 4 punkti 6 alusel oleks liikmesriikidel lubatud seda üle võtta viisil, millega kaasneb harta või liidu aluspõhimõtete rikkumine.

49. Nende põhimõtete hulgas on võrdsuse põhimõte, mis on tagatud ELL artikliga 2 ja harta artikliga 20. Mõlemad annavad selles kohtuasjas piisavalt kindla hindamisaluse, et väita, et raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 ülevõtmine Itaalia õigusesse ei ole nendega kooskõlas.

50. Eelkõige peab seaduse ees võrdsuse põhimõte toimima minu soovitatud viisil, kuna raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkt 6 ei omista tähtsust kodakondsuse kriteeriumile, mis asendati viibimise (või elukoha omamise) kriteeriumiga, välja arvatud ainult vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanike puhul.

51. Seega kuuluvad raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 isikulisesse kohaldamisalasse need, kes – kui nad ei ole vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanikud – viibivad selles liikmesriigis või omavad seal elukohta.³⁰ Seadus, mille alusel on kolmandate riikide kodanikel õigus võrdsele kohtlemisele, ei anna seega alust kohelda neid liidu liikmesriikide kodanikest erinevalt.

52. Kaalutlusruum liidu õiguse selle sätte ülevõtmisel ei saa seega väljenduda õiguslikus korras, mis kohtleb kolmandate riikide kodanikke halvemini kui liikmesriigi kodanikke. Nagu komisjon on rõhutanud, on raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 eesmärki silmas pidades vahistamismäärust täitvas riigis tegelikult viibiva kolmanda riigi kodaniku olukord võrreldav liikmesriigi kodaniku olukorraga.

²⁹ ETLT artikkel 18, mis keelab igasuguse diskrimineerimise kodakondsuse alusel, „ei ole [...] mõeldud kohaldamiseks neis olukordades, kus väidetavalt koheldakse erinevalt liikmesriikide kodanikke ja kolmandate riikide kodanikke“. 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Ruska Federacija (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, punkt 40).

³⁰ Kohtuotsus Kozłowski (punkt 34), millele viitas ka kohtujurist Mengozzi oma ettepanekus kohtuasjas Lopes Da Silva Jorge (C-42/11, EU:C:2012:151). Ta tuletas meelde, et Euroopa Kohus „käsita[b] raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 isikulist kohaldamisala valikuliselt kas vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanikke, selles liikmesriigis elavaid või viibivaid teiste liikmesriikide kodanikke või neid mõlemaid koos hõlmavana. Euroopa Kohus märkis nimelt [...] kohtuotsuse Kozłowski punktis 34, et „[r]aamotsuse [2002/584] artikli 4 punkti 6 kohaselt on selle täitmata jätmise vabatahtliku aluse kohaldamisala piiratud isikutega, kes – juhul kui nad ei ole vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanikud – „elavad“ või „viibivad“ selles liikmesriigis“.

53. Selleks eeldab kolmanda riigi kodaniku püsiv ja tegelik riigis viibimine põhimõtteliselt, et ta on selles riigis, kus ta viibib, integreerunud selle riigi kodanikega samaväärsel tasemel. Selline seos vahistamismäärust täitva liikmesriigiga hõlbustab tagaotsitava sotsiaalset rehabiliteerimist pärast seda, kui ta on talle mõistetud vabadusekaotusliku karistuse seal ära kandnud.³¹

3. Muude hartaga kaitstud põhiõiguste mõju raamotsuse 2002/584 artikli 4 kohaldamisele

54. Minu arvates eelnevast piisab, et järeldada, et vaidlusalused riigisisised õigusnormid on raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktiga 6 vastuolus. Ma ei usu seega, et oleks tingimata vaja analüüsida harta muude põhiõiguste (täiendavat) mõju selle artikli tõlgendamisele.

55. Nende õiguste hulka kuuluvad õigused, mis on sätestatud harta artiklis 7 (era- ja perekonnaelu austamine), millele viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus, ja harta artikli 24 lõikes 3 (lapse õigus säilitada regulaarsed isiklikud suhted ja otsene kontakt oma mõlema vanemaga), millele apelleerib komisjon.³²

56. Loogiliselt puudub neil õigustel mõju, mis kaaluks üles vabaduskaotusliku karistuse täideviimise. Kuid neil võib olla mõju selles osas, et see karistus kantakse ühes liikmesriigis (Euroopa vahistamismäärust täitev liikmesriik), mitte teises liikmesriigis (Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriik), kui tegemist on isikuga, kes viibib või omab elukohta esimesena nimetatud liikmesriigis, kus tal on perekondlikud sidemed.

57. Seega soodustatakse tagaotsitava õigust säilitada minimaalsed peresuhted, mis on ühitatavad tema vangistusega. Nende suhete säilitamine on hõlpsam seal, kus asub tema eluliste huvide kese, st tema tegeliku viibimise liikmesriigis.

B. Teine eelotsuse küsimus

58. Juhul kui Euroopa Kohus vastab esimesele eelotsuse küsimusele jaatavalt, nagu ma soovitan, soovib Corte costituzionale (konstitutsioonikohus) teada, „milliste kriteeriumide ja eelduste alusel tuleb neid [kolmanda riigi kodaniku ja täidesaatva riigi] sidemeid pidada nii olulisteks, et Euroopa vahistamismäärust täitev õigusasutus on kohustatud üleandmisest keelduma“.

59. Teise küsimuse sisu kohta tuleb minu arvates teha kaks sissejuhatavat märkust, mis puudutavad Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumise tingimusi ja väidetavat „kohustust“ üleandmisest keelduda.

1. Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumise tingimused

60. Küsimus puudutab ainult ühte kahest tingimusest, mis on raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 6 seatud võimalikuks tagaotsitava üleandmisest keeldumiseks.

³¹ Seega on tagatud karistamatuse puudumine. Nagu rõhutas kohtujurist Mengozzi oma ettepanekus kohtuasjas Lopes Da Silva Jorge (C-42/11, EU:C:2012:151), „ei tähenda raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 tõlgendus, mille ma välja pakun, tagaotsitava karistamatuse soosimist ega ka vastastikuse tunnustamise põhimõtte kahtluse alla seadmist, kuna vahistamismäärust täitev riik võib Euroopa vahistamismääruse täitmisest keelduda üksnes sõnaselgel tingimusel, et ta kohustub karistuse oma territooriumil täitma, ilma et ta kunagi seaks kahtluse alla otsuse, millega karistus mõisteti. Selles tähenduses säilib kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise loogika täielikult, isegi juhul, kui tagaotsitav kannab karistust vahistamismäärust täitvas, mitte selle teinud liikmesriigis“ (punkt 39).

³² Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on isik, kelle üleandmist taotletakse, alaealise lapse isa (eelotsusetaotluse punkti 5 viies lõik).

61. Raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkt 6 puudutab ennekõike tingimusi (täidesaatva riigi kodakondsus, viibimine või elukoha omamine), mis tõendavad tagaotsitava sidemeid vahistamismäärust täitva liikmesriigiga. Need sidemed peavad olema piisavad, et soodustada tema võimalikku sotsiaalset rehabilitatsiooni pärast karistuse kandmist.³³

62. Analüüsitava sättes on siiski kehtestatud lisaks veel üks vältimatu tingimus: täidesaatva liikmesriigi kohustus,³⁴ et vabadusekaotuslik karistus, mille tõttu tehti Euroopa vahistamismäärus, kantakse selles riigis. Käesoleval juhul peab eelotsusetaotluse esitanud kohus seda iseenesestmõistetavaks, piirdudes rangelt küsimusega, kas tagaotsitaval on sidemed täidesaatva liikmesriigiga.

2. Kas on kohustus üleandmisest keelduda?

63. Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab „kohustusele“ üleandmisest keelduda, kui tõendatud sidemed on piisavalt olulised, ei näe raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkt 6 sellist kohustust ette igal juhul. Selles on üksnes ette nähtud, et õigusasutus „võib“ Euroopa vahistamismääruse täitmisest keelduda, kui selles sättes ette nähtud tingimused on täidetud.

64. Nagu vastastikuse tunnustamise põhimõtte, millele on raamotsus 2002/584 üles ehitatud, ei tähenda tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmise absoluutset kohustust,³⁵ nii peab juhul, kui siin käsitletav täitmata jätmise vabatahtlik alus on riigisisises õiguses ette nähtud, vahistamismäärust täitval õigusasutusel olema kaalutusruum, et teha kindlaks, kas Euroopa vahistamismääruse täitmisest tuleb keelduda või mitte.³⁶

65. Euroopa Kohtu sõnul:

- „ei saa selliseid liikmesriigi õigusnorme, millega rakendatakse raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6, nähes ette, et õigusasutused peavad igal juhul keelduma [Euroopa vahistamismääruse] täitmisest juhul, kui tagaotsitav elab selles liikmesriigis, ilma et õigusasutusel oleks mingilgi määral kaalutusõigust [...], pidada nimetatud raamotsusega kooskõlas olevaks“³⁷;
- „[...] kui liikmesriik on otsustanud [raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6] oma õigusesse üle võtta, siis peab õigusasutusel siiski olema kaalutusõigus küsimuses, kas [Euroopa vahistamismääruse] täitmisest keelduda või mitte. Sellel õigusasutusel peab olema võimalik võtta arvesse [Euroopa vahistamismääruse] täitmata jätmise vabatahtliku aluse eesmärki, mis Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on võimaldada täitval õigusasutusel omistada tähtsust võimalusele suurendada tagaotsitava isiku sotsiaalse rehabilitatsiooni tõenäosust pärast seda, kui viimane on talle mõistetud karistuse ära kandnud“.³⁸

³³ Üldiselt 29. juuni 2017. aasta kohtuotsus Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503; edaspidi „kohtuotsus Popławski“, punkt 21).

³⁴ Kohustus, mis peab olema „tõeline“, nagu rõhutab Euroopa Kohus. Nii on öeldud kohtuotsuses Sut (punkt 35).

³⁵ Kohtuotsus Sut (punkt 30).

³⁶ Kohtuotsus Popławski (punkt 21).

³⁷ Kohtuotsus Popławski (punkt 23).

³⁸ Kohtuotsus Popławski (punkt 21).

66. Seega ei piisa sellest, kui vahistamismäärust täitev õigusasutus tuvastab, et raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 6 ette nähtud kaks tingimust on täidetud. Tal tuleb lisaks hinnata, kas esineb õigustatud huvi selle vastu, et vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetud karistus pööratakse täitmisele vahistamismäärust täitvas liikmesriigis.³⁹

67. Vastus teisele eelotsuse küsimusele, mis puudutab kriteeriume, mille alusel määratakse kindlaks tagaotsitava tugevad sidemed vahistamismäärust täitvas liikmesriigis, peaks seega eelotsusetaotluse esitanud kohtule teada andma, et:

- ei ole abstraktset seadusest tulenevat *kohustust* keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest ainuüksi seetõttu, et see täitmata jätmise vabatahtlik alus on riigisisesse õiguskorda üle võetud;
- täidesaatva riigi õigusasutus peab igal üksikjuhul hindama, kas on õigustatud huvi karistuse täideviimiseks selles riigis, mitte vahistamismääruse teinud riigi territooriumil.

3. Tagaotsitava tugevad sidemed täidesaatvas riigis

68. Raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 6 sätestatud täitmata jätmise vabatahtlik alus lähtub võimalusest suurendada tagaotsitava sotsiaalse rehabilitatsiooni tõenäosust pärast karistuse ärakandmist. Seega võib täitev liikmesriik õiguspäraselt taotleda sellist eesmärki ainult nende isikute puhul, kes on nimetatud liikmesriigi ühiskonda kindlalt integreerunud.⁴⁰

69. Kriteeriumid, mille kohta eelotsusetaotluse esitanud kohus küsimused esitab, peavad seega võimaldama tõendada piisavat integreerumise taset selleks, et tagaotsitava sotsiaalse rehabilitatsiooni tõenäosus oleks vahistamismäärust täitvas liikmesriigis märkimisväärselt suurem kui vahistamismääruse teinud liikmesriigis.

70. Sellest lähtudes on arusaadavam, miks raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 6 on viidatud ühelt poolt vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodakondsusele ja teiselt poolt kasutatud vahet tegemata sõnu selles riigis „viibima“ ja „elukohta omama“:

- vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodakondsus võimaldab eeldada, et tagaotsitav on seal piisavalt integreerunud;⁴¹
- kuivõrd oluline on tegelikult täidesaatva liikmesriigi ühiskonda integreerumise aste, peab liidu seadusandja faktilist asjaolu (viibimine või elukoha omamine) näitavaid väljendeid kasutades silmas „olukordi, mille puhul isik, kelle suhtes on antud Euroopa vahistamismäärus, on asunud tegelikult elama [täitvasse] liikmesriiki või siis on tal mõnda aega püsivalt selles liikmesriigis viibimise tulemusena tekkinud selle riigiga side, mis vastab selles riigis elamisest tulenevale seotuse astmele“.⁴²

71. Eelkõige „[s]elleks et määrata kindlaks, kas tagaotsitava isiku ja vahistamismäärust täitva liikmesriigi vahel eksisteerib konkreetsel juhtumil selline seotus, mis võimaldaks tõdeda, see isik kuulub mõiste „viibib“ kohaldamisalasse raamotsuse artikli 4 punkti 6 mõttes, tuleb anda

³⁹ Kohtuotsus Sut (punkt 36).

⁴⁰ Kohtuotsus Wolzenburg (punkt 67).

⁴¹ Kohtuotsus Wolzenburg (punkt 68).

⁴² Kohtuotsus Kozłowski (punkt 46).

üldhinnang mitmele selle isiku olukorda iseloomustavale objektiivsele näitajale, mille hulka kuuluvad eelkõige tagaotsitava isiku viibimise kestus, laad ja tingimused ning selle isiku perekondlikud ja majanduslikud sidemed vahistamismäärust täitva liikmesriigiga“.⁴³

72. Samad objektiivsed asjaolud on seda enam kasutatavad juhul, kui tagaotsitav isik mitte ainult ei viibi vahistamismäärust täitvas liikmesriigis, vaid ka elab seal.

73. Selles osas olen nõus komisjoniga, et raamotsuse 2008/909 vabadusekaotuslike kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise kohta põhjenduses 9 nimetatud järgmiste tegurite loetelu võib olla näitlik: „perekondlike, keeleliste, kultuuriliste, sotsiaalsete ja majanduslike sidemetega pai[k] või [muud seosed] täidesaatva riigiga“.

74. Nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutas,⁴⁴ võib Euroopa Kohtu praktikas täheldada otsuseid, milles tagaotsitava integreerumise aste vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki on seotud tema tõelise ja tegeliku sidemega selle liikmesriigi ühiskonnaga.

75. On tõsi, et see kohtupraktika on välja töötatud juhtudel, kus tagaotsitaval oli mõne liikmesriigi kodakondsus. Kooskõlas vastusega, mille ma soovitan anda esimesele eelotsuse küsimusele, võib aga kriteeriumeid, mis võimaldavad hinnata liikmesriikide kodanike integreerumist täidesaatvas riigis, kasutada ka kolmandate riikide kodanike puhul.

76. Seega tuleb vahistamismäärust täitval õigusasutusel anda üldine hinnang teguritele, mis võimaldavad tal kindlaks teha, kas tagaotsitaval on *tema kodakondsusest olenemata* vahistamismäärust täitva liikmesriigi ühiskonnaga piisav side selleks, et näha ette, et pärast karistuse kandmist selle liikmesriigi territooriumil on suurem tema sotsiaalse rehabilitatsiooni tõenäosus ja seega tõenäosus, et saavutatakse raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 6 eesmärk.

77. Nende tegurite hulka kuuluvad eelnev vahistamismäärust täitvas liikmesriigis viibimise aeg,⁴⁵ tagaotsitava perekondlike sidemete laad ja tugevus selles riigis (vajaduse korral kombineerituna samade sidemete puudumisega päritoluriigis), tema integreerumise aste ning keelelised, kultuurilised, tööalased, sotsiaalsed või majanduslikud sidemed, mis ta on selles liikmesriigis loonud.

78. See loetelu ei ole ammendav, sest konkreetsel juhul võib esineda muid konkreetseid asjaolusid, mida peab kohus tagaotsitava üleandmise üle otsustamisel kaaluma.

V. Ettepanek

79. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Corte costituzionalele (konstitutsioonikohus, Itaalia) järgmiselt:

„Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta, mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK, artikli 4 punkti 6

⁴³ Kohtuotsus Kozłowski (punkt 48).

⁴⁴ Eelotsusetaotluse punkt 8.2.

⁴⁵ Täpsemalt, kas tegemist on pikaajalise elanikuga, kelle suhtes kohaldatakse direktiivi 2003/109.

tuleb tõlgendada nii, et:

sellega on vastuolus riigisisese õigusnormid, mis pärast seda, kui liikmesriik on otsustanud ette näha vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks mõeldud Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtliku aluse, takistavad vahistamismäärust täitvatel õigusasutustel täielikult keelduda nende territooriumil elukohta omavate või viibivate kolmandate riikide kodanike üleandmisest, sõltumata nende kodanike sidemetest selle riigiga.

Tagaotsitava isiku piisavate sidemete vahistamismäärust täitva liikmesriigiga tuvastamiseks asjakohased kriteeriumid on kõik need kriteeriumid, mis tervikuna hinnates võimaldavad eeldada, et pärast selles riigis karistuse ärakandmist on isiku sotsiaalse rehabiliteerimise võimalused – tema kodakondsusest olenemata – suuremad kui vahistamismääruse teinud liikmesriigis.

Tagaotsitava riigis viibimise eelnev kestus, laad ja tingimused ning tema perekondlikud, keelelised, kultuurilised, sotsiaalsed ja majanduslikud sidemed vahistamismäärust täitva liikmesriigiga on tegurid, mida peab vahistamismäärust täitev õigusasutus seejuures muu hulgas kaaluma.“